

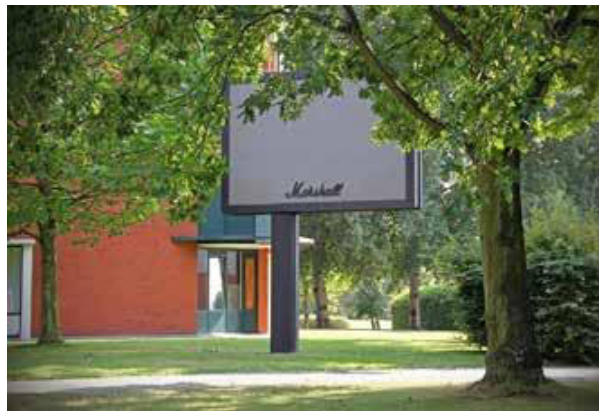
PVT De Lorkenstraat sluit aan op het omliggende stratenpatroon
© Filip Dujardin

Het geval PVT De Lorkenstraat toont het belang van relationele architectuur. Het PVT werd gebouwd op de grens van het psychiatrisch centrum Dr. Guislain in Gent in de vorm van een straat die aansluit op de buurt. Na verloop van tijd werd een hek geplaatst dat de quasi publieke straat terug afsloot. Kinderen uit de buurt gebruikten het PVT net iets te graag als speelplek, wat voor conflicten zorgde met bewoners. Inclusie is een goede zaak, maar het is niet de bedoeling dat het PVT als pasmunt dient voor een gebrek aan verkeersluwe straten in de woonwijk. (*Psyche 24/1*)

Een zorgzame buurt moet ook in omgekeerde richting gedacht worden: de mate waarin niet-zorgvragers welkom zijn in een zorgomgeving. Zo werden in de ruimtelijke inrichting van het PZ Duffel wandel- en fietspaden aangelegd die een short cut bieden tussen dorp en station. Dorpsbewoners en vooral schoolgaande jeugd blijven hierdoor vaak hangen in de groene omgeving van het ziekenhuis. Ook de installatie van permanente kunstwerken in de publieke ruimte (o.a. de Kapel van het Niets) verlagen de drempel, zonder de rust te verstoren. (*Psyche 23/4 en 25/4*)

Bovendien moet de omgekeerde sociale inclusie gedacht worden in de vormgeving van het ziekenhuis zelf, niet alleen in de ruimtelijke inrichting. De experimentele werking van rooming-in binnen de Prikkelarme Kamer van de opnameafdeling Sint-Jan in Sint-Annendaal Diest toont hoe de omgeving van de patiënt deel wordt van de behandeling. De mogelijkheid om te overnachten bij de patiënt kan eventueel het gebruik van de afzonderingskamer onnodig maken. Bijkomend voordeel is dat het personeel kansen krijgt om het netwerk van een patiënt te versterken. (*Psyche 30/1*)

In het narratief van onzichtbare zorg – evengoed als in het denken over zorgzame buurten en sociale inclusie – dreigt het ruimtelijke element de overhand te nemen op het sociale element. In de Belgische context is de schaal van stedenbouw doorgaans de breedte van een rijwoning of bouwkvavel. Het is dan verleidelijk om ziekenhuizen en andere zorgprogramma's aan te grijpen als de grotere eenheden om de stad vorm te geven. De voorbeelden hierboven tonen dat het noodzakelijk is om te differentiëren volgens de noden van zorgprogramma's. Tenslotte is de omgeving niet louter een ruimtelijke eenheid, maar evengoed een relationeel element. Het is goed om een

In de campus van PZ Duffel staan permanente kunstwerken
© PZ Duffel

brug te slaan tussen ziekenhuizen en hun omgeving – in de ruimtelijke betekenis van landschap, dorp, buurt, etc. Het is nog beter om een brug te slaan met de omgeving van de patiënt – in de betekenis van familie, vrienden en netwerk. Op die manier ligt de uitdaging in het werk maken van een innovatieve ziekenhuisarchitectuur die voorbij gaat aan de gebruikelijke een-op-een van zorgverlener en zorgnemer.

Gideon Boie

BAVO/Faculteit Architectuur KU Leuven

Uitwerking van een bijdrage aan het vijfde atelier van de Atelierreeks **Take Care!**, een initiatief van o.a. De Stadsacademie op 19 januari 2021.

De prikkelarme kamer in de opnameafdeling Sint-Jan (SAD) heeft een eigen terras © Kurt Deruyter